

УДК 75.047:[378.015.31:7

Бернацький Юрій, старший викладач;

Носик Валерія, студентка 5 курсу

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ПЛЕНЕР ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРОВОГО МИСЛЕННЯ В ХУДОЖНІЙ ОСВІТІ

Анотація. У статті розглядається роль пленерної практики у формуванні просторового мислення у студентів мистецьких спеціальностей. Показано, що робота на пленері сприяє глибшому розумінню структури простору, об'єму, пропорцій, а також навчає сприймати архітектурне середовище в динаміці та реальному освітленні. Авторка аналізує значення спостереження з натури для художнього мислення, розвитку композиційних навичок та професійного зростання майбутніх митців.

Ключові слова: пленер, просторове мислення, архітектурний рисунок, художня освіта, натура, перспектива.

Постановка проблеми. У сучасній мистецькій освіті особлива увага приділяється розвитку просторового мислення, що є необхідною складовою художньої майстерності. Одним із найефективніших засобів досягнення цієї мети є пленер — практика малювання з натури на відкритому повітрі, яка поєднує художнє бачення з безпосереднім вивченням простору.

Аналіз останніх досліджень. Вітчизняні та зарубіжні мистецтвознавці зазначають, що саме в умовах реального середовища художник стикається з великою кількістю візуальних і просторових задач, які неможливо повністю відтворити в аудиторії. Простір, освітлення, фактура, масштаб — усе це впливає на сприйняття форми та її передачу на площині. Професор І. Шматько у своїх дослідженнях вказує на важливість зорової адаптації студента до природних умов середовища як фактору формування композиційного мислення.

Виклад основного матеріалу. Пленерна практика в контексті образотворчого мистецтва дозволяє студентам навчитися бачити об'єм у

просторі, відчувати глибину композиції, динаміку ліній та рівновагу форм. Саме через спостереження за архітектурними об'єктами, природним середовищем, взаємодією тіней і світла, молодий художник формує гнучке, багатовимірне мислення. Значення має і зміна погодних умов, освітлення, атмосферної перспективи — це тренує вміння миттєво адаптуватися та приймати рішення.

Під час роботи на пленері студенти навчаються швидко приймати композиційні рішення, обирати ракурс, передавати атмосферу простору — ці навички безпосередньо пов'язані з професійною діяльністю митця, дизайнера, педагога. Спостереження архітектурних форм дозволяє краще зрозуміти конструктивну логіку будівель, їхню ритміку, поєднання вертикалей і горизонталей, які згодом знаходять відображення у творчості студента.

Також важливою є інтеграція пленерного досвіду в цифрове середовище: студенти дедалі частіше фіксують свої ескізи на планшетах, а потім доопрацьовують у цифрових редакторах. Це дає змогу поєднати традиційну художню школу з новітніми засобами візуалізації. Таким чином, формується не лише майстерність у класичному рисунку, а й універсальність художника в умовах сучасного візуального ринку.

Прикметно, що пленер формує не лише просторове, а й образне мислення — здатність передавати настрій, атмосферу місця. Це особливо актуально у декоративному мистецтві, де візуальна метафора часто переважає над точним відображенням форми. Споглядання пейзажів і архітектури в реальному середовищі дає імпульс до створення авторських інтерпретацій, декоративних рішень, узагальнень та символів, які переносяться на тканину, дерево, мозаїку або кераміку.

Крім того, колективна форма пленерного заняття сприяє обміну досвідом, підвищенню мотивації та розвитку критичного мислення. Взаємодія з викладачем і одногрупниками у відкритому просторі розширює межі творчого діалогу і підштовхує до пошуку індивідуального стилю.

Висновки. Пленер є не лише практикою малювання, а й педагогічним засобом глибокого розвитку образного мислення. Його систематичне використання у навчальному процесі позитивно впливає на рівень підготовки

студентів мистецьких спеціальностей, розширює їхній візуальний досвід і сприяє формуванню здатності бачити та передавати просторові відносини. Перспективним напрямом є інтеграція пленеру з вивченням архітектурної спадщини, урбаністики, а також цифрової графіки, що дозволяє студентам більш глибоко опрацьовувати тематику середовища як джерела для творчих проєктів.

УДК 75.047:[378.147.091.33-227.22:7

*Славінська Ганна, старша викладачка;
Тараненко Олександра, студентка 3 курсу
Навчально-науковий інститут
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
Українського державного університету науки і технологій*

ПЛЕНЕР ЯК ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Анотація. У статті розглядається пленер як ефективний метод професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері мистецтва та архітектури. Проаналізовано його роль у формуванні естетичного мислення, професійного бачення, технічних навичок. Розглянуто матеріали та техніки, що використовуються під час пленеру, та обґрунтовано їх доцільність.

Ключові слова: пленер, фахова підготовка, мистецька освіта, техніки малювання, художні матеріали, архітектурне середовище, натурні спостереження.

Постановка проблеми. Професійна підготовка майбутнього художника або архітектора потребує поєднання теоретичних знань і практичного досвіду. Одним із найефективніших способів набуття такого досвіду є пленер — творча робота на відкритому повітрі. Проте часто його роль у навчальному процесі недооцінюється. Сьогодні виникає необхідність осмислити значення пленеру як педагогічного інструменту, зокрема в контексті формування професійної компетентності.

Аналіз джерел та публікацій. Проблематика використання пленеру у професійній підготовці художників, архітекторів і дизайнерів знайшла своє